

1945 április vége felé, az ellenséget üldözve Bjelovarba ért a 16. hadosztály. Röpke pihenőt tartottunk, és nagygyűlést, persze, elmaradhatatlanul. Nem tudom már, melyik brigád rendezte, arra emlékszem csak, hogy a moziban gyűltünk össze.

Tömve a terem, katonák, lányok, gyerekek, asszonyok és öregek, egymás hegyén-hátán. Örül mindenki, hiszen ez a szabadság.

A beszéd utáni keveredésben hozzám lép egy harcos. Mond valamit, bizonyára köszönt, de nem értem a szavát a nagy zajtól.

Csak így nézünk egymásra tehetetlenül, látom, most már neki is kellemetlen a helyzet. Végül türelmét veszítve a fülembe kiált:

— Hát csakugyan nem ismersz fel, apám?!

Tizennyolc éves volt, amikor beállt a Népfelzabardító Hadseregbe, hamarosan elkerült mellőlem háromszor megsebesült, hallottam, hogy Pécs környékén gyógyították utoljára, bizony nem láttam már régóta a pelyhedző állú legénykét.

És itt most egy meglett férfi áll előttem, vállas partizán, sőt tiszt.

— Te lennél az, Frányó? — mondom álmélkodva.

— Én, persze hogy én, épen és egészségesen. Az éjjel megyünk mi is tovább...

Két ölelkező harcost vettek körül a közelünkben levők a bjelovári moziteremben. És velünk együtt örültek a műsoron kívüli találkozáshoz...

Kisvártatva a lányom is felkeresett. És őt sem ismertem fel.

Még a tizenhatodik életévét sem töltötte be, amikor velünk jött az erdőbe. Egyszer a lábát, másszor a kezét lőtték el. 1944 nyarán elvittek Olaszországba gyógykezelésre. A háború vége a zágrábi rokkantotthonban érte. Amint megtudta, hogy hol vagyunk, meglátogatott bennünket.

Egy napon lehívatnak a tiszti étkezdébe. Azzal, hogy egy elvtársnő

keres. Szabadkán volt akkor a hadosztály-parancsnokság, amelynek a politikai osztályán dolgoztam.

Lesietek, de csak egy ismeretlen partizánlányt láttam az egyik asztalnál, egyenruhában, pisztollyal az oldalán.

Indulok is már kifelé, amikor utánam kiált — apának szólítva.

Egyik ámulatból a másikba estem.

Hát még, amikor közölte velem, hogy férjhez megy. Egy hadirokkanttal ismerkedett meg az otthonban, aki szépen énekelt. Az anyjához küldtem zavaromban; sok-sok viszontagság után ő is rám talált már akkoriban . . .